

Ca-Nostra

* * * ANY SEGON, NÚM. 63 * * * SETMANARI POPULAR * * * INCA, 5 DE DECEMBRE DE 1908 * * *

DE LA PREMPSA CRIMINALISTA

Es vertaderament deplorable, veurer com se veuen avuy dia els mostradors de kioscos y llibreríes, corulls de gravats sagnants y d'aténtats monstruosos

Causa defalliment; el contemplar la corrúa feta de vianants que's paren embaladits a contemplar aquelles pàgines plenes de gravats esgarrifosos, sense sentir cap sentiment de pietat per la víctima, només que una forta curiositat per sebrer los més petits detalls de la forma que s'ha fet l'assassinat, arribant molts fins a sentir simpatia per l'assessí, al lletgir l'astúcia y valentia que tengué al donar el cop.

Tot això a n-els que son autoritat d'una ciutat o vila, es veu que'ls importa poc els funests resultats que pot produir la lectura d'aitals paperots, tal es lo poc qu'han fet per evitar de que's propagui aquesta prempsa—que senzillament no han fet res aquí a Mallorca a n-aquest sentit—y fins potser alguna d'aquestes autoritats qu'aquí mencion, son els primers en comprar els *Sucesos*; y sense més miraments, potser també'ls entreguen als seus fills perquè... comensin apendrer d'esser grans homes del demà; posantlos fonaments de criminalista.

Més com que per desgracia, res han fet nostres autoritats per esvair l'afició a n-aquestes lectures, ni res farán valdament lletgeixin aquest article, no's cuiden del problema de la moralisació; es a vosaltres llibraters y expendedors de periòdics aquí avuy me dirigesc, creguent trobar ab vosaltres resó de mon escrit; y perquè vejeu els escrúpols d'un llibrater de Figueras, vuy transcriuervos íntegra, una carta de D. Francisco Canet, qu'envia al desaparegut setmanari Barceloní «La Tralla» quant aquest feya una valenta campanya, contra els *Sucesos* y C.^a...

«Figueras 16 Juny 1906.

Senyor Director de LA TRALLA.

Molt Sr. meu: Ab molt de gust veng llegint la campanya que va fent ab l'ilustrat d'allí dalt quin setmanari no mes pot cridar l'atenció del públich ignorant y depravat ó qual sevullga llegidor capás d'empassarse els 30 y tants volúms d'en Ponson du Terrail y «Las hazañas de Rocambole».

Convé no deixarho en peu, puig cregui es en extrém crescut el nombre de llegidors y que cada dia creix; aixó sí, se coneixen

d'una hora lluny.

Tench la satisfacció de poder dir que may n'he estat Corresponsal, donchs sempre m'ha causat repugnancia, y crech sería una bona obra que las Autoritats locals de les poblacions que per la seva cultura aixís ho creguessin, se preocupassin de pendrer mides pera que'ls Corresponsals de periòdics no'n venguessin y el públich no'ls llegís, donchs com ja li dich es crescuda la demanadissa. De aquests dos últims números sens exageració a la meva botiga sols n'hauria venut 400 cada setmana y com tench retallat y agafat a n-els vidres de la porta'ls solts de LA TRALLA referents a aixó, a cada un que venia a comprar ó demanar els *Sucesos* l'agafava pel clatell (segons franquesa) y els encarava ab els retalls ja dits. L'Albert Martín també m'envia *Los Acontecimientos* quins paquets vaig tenir l'acert de retornarlos intactes, y no obstant aquí Figueras tots els Corresponsals venen dels dos esmentats diaris menos jo, lo que també resulta molt *morrocotut* puig mentres els altres fan el seb agost, jo per el meu modo de pensar deix de ferlo, encare que ja dich no'm sab gens de greu, però sí entench que la campanya té que ser ferma abans no agafi más increment semblant paperot.

Sens més el saluda S. S.—*Francisco Canet.*»

No crec jo prudent, que cap llibrater se perjudiqui de no vendrer un periòdic d'aquests venentlo al costat, y que li pot produir cap ganancia, no; aixó no es cap solució. Aixó sols es un perjudici.

Lo que crec haurien de fer tots els llibraters y kiosqueros, es no posar a la vista ni exposar eixes revistes al mostrador; expedienti al seu lloc revistes literaries y científiques, que bé prou n'hi ha de bones, y aixís el públich, no tendria ocasió de ficarse ab aquests paperots qu'únicament l'embruteixen, y al seu lloc, comprarien una revista que potser a qualqu'u fos profitosa l'hayerla comprada.

Si aixís ho feu, no us causareu cap perjudici; y la moralisació social mallorquina, tendrá molt qu'agrairvos a vosaltres.

ANTONI OLIART LLACH.

1-12-908.

¿Perqué t'entristeis, sino't va tot tal com desitjtes? ¿Qui es l'home que tot li surt segons la seua voluntat? Ni tú ni cap altre dels qui son sobre la terra.

A MARÍA IMMACULADA

SONET

*Oh Mare del amor, bella Maria,
curull de perfeccions y d'hermosura,
excés d'exquisiteza y de blancura,
miracle etern d'encís y poesia!*

*Qui fora'l meteix Deu, modelaria
gentil com Vos la pura criatura?
Extática us admira la Natura
y en vos fins l'Increat s'hi extasia.*

*Tan plena sou de gracia y gentilesa,
juntan d'ànima y cos tanta bellesa,
que essent l'obra de Deu més acabada,*

*la Fé, l'Amor, les Arts y les Centuries,
combinantse esplendents, son les canturies
que us alçan terra y cel, oh Immaculada!*

MOSSEN JAUME BOFARULL.

DE COM EL CANONGE MULET FOU
RESSUCITAT Y ES RETRACTÁ DE SON
ERRO DE QUE LA VERGE MARIA FOU
CONCEBUDA EN PECAT ORIGINAL

Anem a esmentar un fet miraculós de principis del setgle XV, succeit a l'antiquíssima ciutat de Manresa, qui s'es distingida sempre per son amor a la Verge Maria y ha proclamat ab superior entusiasme la seva Immaculada Concepció.

Segons notes precioses, fundades en documents pertanyents a n-aquella época y que's troben en la ressenya històrica de *Nostra Senyora del Pòpulo en la ciutat de Manresa*, feta per l'erudit escriptor manresá En Joaquím Sarret y Arbós, el marvellós esdeveniment fonc de la manera següent:

El dia vuyt de Septembre de l'any 1428, a n-el Santuari de la Mare de Deu de la Salut, situat a l'arrabal de Viladordis, aprop de Manresa, s'hi celebrava una gran festa ó aplec en conmemoració del naxament de la Verge Maria, Patrona d'aquella Parroquia.

Gran fou el nombre de manresans y veïns d'aquelles belles encontrades que acudiren al Santuari; y entre ells, hi havia un tal Francesch Planes, procurador fiscal de la Cúria del Batlle de la ciutat de Manresa, qui era un home vicios y pervers, y de gènit molt violent; havia anat a la festa tan sols pera divertir-se y fer befa de la pietat dels feels devots de la Verge de la Salut. Aquest home, al tornar cap a la ciutat, un cop aca-

bades les festes al Santuari, y al ésser prop de la antiga esglesia de Sant Bartomeu, trobá un desconegut, quin, segons la tradició, seria el mateix diable, el qual li digué semblants paraules:

—«Ja pots divertirte, mentres ton fill plora.

—Mon fill plora? ... Per qué?

—Perque'l canonge Mulet l'ha atupat, de-xantlo mitj mort.»

En Planes, el sentir axò, s'encengué d'ira y corregué com un esperitat cap a l'esglesia de la Seu, cercant follament el canonge Francesch Mulet, a qui s'escaiygué trobar a n-el precís moment en que sortia del Chor. Al veurel En Planes, desenvayná l'espasa, enfonzantla en el cos del ignocent canonge, qui no havia fet més que castigar lleugerament al fill d'aquell, a qui ensenyava de lletgir y escriure.

Tots els qui presenciaren el criminal atentat, canonges y seglars, romangueren espatats. Uns se quedaren a donar ausili al ferit, conduintlo a la seva celda, qu'era situada a l'ala esquerra dels claustres antics de la Seu, lloc hont habitaven tots els canonges, que allavores eren regulars; y altres se lleansaren demunt del malfactor, qui fou posat a disposició de la justícia y penjat al cap de dos dies en una forca alsada a la Plassa Major.

De resultes de la ferida, morí l'ondemà el canonge Mulet. Amortallat son cos y estés demunt del llit de sa propia cambra,—segons consta en les actes testimonials que's formalisaren, la copia de les quals fou enviada a la Congregació de Basilea qu'estava formada y reunida pera celebrar Concili general en l'any 1431—ressucltá miraculosament el canonge de la Seu de Manresa, En Francesch Mulet, y cridá'l Prior y demés canonges que habitaven les cel·les més properes, els qui, ab la natural estupefacció, escoltaren d'ell aquexes paraules: ¡O Domine Prior! jo som estat devant lo Juy divinal, y som passat per les penes del Purgatori, que son molt fortes, e fora estat damnat eternalment si no fos per la Sacratíssima Verge María, la qual jo saludava fahentli oració quiscun día a una Imatge que jo li babia feta fer molt bella; e assó per quant jo dit Mn. Mulet estant en lo estudi de Lleyda havia tingut una grandíssima error, so es, que la dita Sacratíssima Verge María era concebuda en pecat original.»

Digué ademés que la Verge havia alcan-sat de son Santíssim Fill que la pena eterna li fos comutada per altre de temporal, concedintli que tornás a la vida mortal per espay de nou hores, durant les quals pogués confessar y retractarse de son error, desenganyant axis a tots els qui, fundantse en qualsevol opinió, tenguessen el més petit dupte respecte a la Concepció Inmaculada de María.—

Segons el testimoni, Dr. Joan Ferreres, canonge, torná a morir el doctor Francesch Mulet, passades les nou hores, y éssent entre deu y onze de la nit. L'ondemà al matí fou enterrat el cadavre en el presbiteri de l'esglesia de la Seu.

Vet-quí el fet miraculós, succeit a Manresa, per medi del qual volgué la Misericordia Divina que fos reconeguda per tot el món,

d'una manera indúptable, la Inmaculada Concepció de la Verge Santíssima, a qui els bons cristians han tengut sempre una devoció entusiasta.

Procurem que aquexa devoció s'arrelhi y's propagui més cada día per tota la nostra terra, y no duptem de que, per aquest medi, podem y devem salvar la nostra desvalauda Patria, que fa tant temps que plora trepitjada y oprimida.

PROJECTES EN LLUCH

Per iniciativa de nostro actiu y piatós Prelat, Mallorca va a celebrar el XXV aniversari de la Coronació Pontificia de Nostra Senyora de Lluch, d'una manera extraordinari que dexará un solc fondo a l'història de la pietat mallorquina, quedant al meteix temps esculpida tant fausta fetxa en formes esculturals a n-aquell famós Santuari. Se tracta de restaurar baix la direcció d'En Gaudí, el temple de Lluch, de continuar l'axamplament de nous alojaments per pelegrins, d'axecar un Rosari Monumental a n-els paratges desde ont diu la tradició que descubri el pastor Lluch la graciosa Imatge, y per últim, de pujarhi tots els pobles de la Roqueta per rendir homenatge a la Reyna de Mallorca.

EL MISTERI D'INCA

Axí com Manacor, Muro y altres pobles volen pagar un Misteri del Rosari Monumental, la ciutat d'Inca va esser una de les primeres en demanar un lloc a n-aquest hermós envejament. Inca que tanta devoció professa a la Mare de Deu de Lluch, devoció que va agermanada y com a difusa amb l'amor en qu'estima a sa Patrona Santa Maria la Major, devoció qu'esteriorisa amb ses visites cordials sempre seguit, puis s'es observat que no passa día festiu que no hi pugin de nostra ciutat varies families, afirmació feta ja per un dels rectors morts, y que bé heu confirmen les efemérides que publica el periòdic LLUCH. Inca, repetim, no poria permàneixer indiferent y dexar de donar alt exemple a n-aquesta emulació del Poble Mallorquí.

La ciutat d'Inca costeará, idò, el primer Misteri de Dolor, o sía, el de l'Hort de Getsemaní aont el Bon-Jesús suá sanc y aygo, en significació dels Sagrats Suors que derramá en 1607, la veneranda Imatge de nosto Sant Cristo, en el Oratori del antic Hospital. Les congregacions marianes serán les que hi pendrán part més interesada y especialment la nombrosa de filles de María que dirigeix Mossen Antoni Ferragut. A n-aquest fi el día de La Puríssima se comensarán a posar dues bassines a les comunions generals perque les associades hi depositin una llimosna, segons la seua voluntat, destinades a n-el primer Misteri de Dolor del Rosari Monumental de Lluch.

No cal dir qu'una obra feta de petites llimosnes es de carácter popular, y més agradable devant els uys de Deu y dels homos per significar l'amor y l'entusiasme de molts de cors per una obra artística y relligiosa.

ELS TERCARIIS DE SANT FRANCESC.

Una de les primeres pelegrinacions que pujarán a Lluch per commemorar l'esmentat aniversari, serán els Terciaris de San Francesc d'Assis de Mallorca. Segons estan enterats el reverent P. Provincial y demés Pares Terciaris dels convents de Mallorca, comensen a preparar-se per pujarhi en les seues respectives ordes de seglars, per l'Abril o Maig propvinent, y comensar així a moure moviment religiós que tant belles manifestacions de fé se donarán per l'estiu venider.

LO QUE HAURIEN DE FER ELS CATALANS.

No creim que nostra pensada trobi eco dins el cor dels catòlics de Catalunya, ni que nostra crida sia sentida per les persones de l'altra banda del mar que son les caporals del moviment religiós, però aixímeteix volem manifestar lo qu'hem pensat y Nostra Senyora de Lluch ja se cuidarà de dar fecunditat a l'idea, si convé.

Avuy que se parla tant de turisme com un medi d'il·lustració y germanor ¿per qué els catòlics de Catalunya no venen en romeria a visitar nostra MORENETA amb motiu de l'aniversari de la seua Coronació Pontificia? Casi es un deuta que tenen en nosaltres y en nostra Senyora de Lluch. Els mallorquins que mos sentim catòlics no anam a la Ciutat Condal sens dexar de visitar Monserrat. En les derrerres pelegrinacions verificades a Lourdes el principal cos en sos Directors hi varen pujar, tornantne ben satisfets.

A n-aquests derrerres anys s'ha pogut veure qu'a Catalunya hi ha simpaties pels mallorquins y per les seues coses, per lo meteix, no seria mala d'arrangar una pelegrinació de catalans a Lluch si n'hi havia d'entusiastes que tractassen d'organisarla.

Ala, idò, ¿quí pren les messions?

EL DISCURS D'EN MORET

«El discurso entero y pronunciado» pel senyor Moret s'ha publicat corretgit y augmentat per l'autor. Però té tan poca solta ara, com abans: es la més absoluta negació d'una mentalitat d'estadista y una prova de qu'en Moret no es ja un cervell capás d'apendre, sino un tossut a retenir lo qu'havia après.

Ni una afirmació, ni una idea, ni un concepte de dret modern, de política nova, de sociologia actual. Cursi, indecis, feble, pobre de fons y forma, no té un alé, no hi palpita una aspiració. Es d'un vulgarisme que espanta, perque demostra quins y com son els governants qu'encara hem de patir.

Per en Moret, tot el mal d'Espanya es el clericalisme. Pera provarho té cites espantables, d'una observació tan fonda que deixa blau. Figurinsi que fa un gran argument, casi l'únich, de qu'a Barcelona hi ha una associació de senyores pera colocar criades catòliques y qu'arreu els sindicats o societats d'agricultura se posen baix l'advocació d'un Sant...

Si jo no sé com Espanya existeix encara amb aquestes coses!
 D'orientacions industrials, agrícoles y comercials; de conflictes regionals, d'hisenda, de qüestió social, de cultura, no diu res en Moret. ¡El clericalisme! «Voilà l'ennemi.»
 ¿Y quin es el remey pera curar aquest mal que, segons en Moret, ens aixafa y ens domina? La supremacia del poder civil. ¿Y com s'ha d'obtenir? Ab el bateig civil, el casament civil y l'enterrament civil. Tres coses que desde l'any 70 pot fer o obligar a fer tot ciutadà.
 Un distingit literat, periodista eximi, m'ho feya notar ahir. El remey d'Espanya se troba en tres fulles del Registre Civil. ¡Si es senzill y barato!

ME FALTA EL TEU COR

*Jo sent l'anyorança de dolços aromes
 fresquívols embats;
 Jo sent la tristesa de tardes plujoses,
 melàngiques nits
 que porten negror.
 Jo sent que se baten les ales del cor,
 en vá dins l'ambient
 ont no hi ha el teu nom.*

*No sent que retornin los raigs de l'aurora
 de ma joventut.
 No sent qu'els ensomnis d'aurant m'existencia,
 s'aixequin altius
 anant cel endins.
 No brilla y fulgura la far que me guia
 dins mar enfurit
 si no't veig a tú.*

*Qué falta a ma vida per ser tot dixosa,
 per ser tot felix?
 Me falta el teu cor.
 Me falta que'm miris amb ulls amorosos,
 que'm digues «T'estim
 per tú es mon amor.»*

JOAN CAPÓ.

1908.

DEFINICIONS

—¿Que es socialisme?
 —Una farsa batiada ab el nom de *La internacional*, en la que'ls actors, els quefes socialistes *cobren* y en la que el públich, la massa, *paga*.
 —¿Y els quefes, qui son?
 —Uns vividors que estudién ó han acabat la carrera de burgés, estrelles de tercera que no poguent brillar ab llum propia entre altres classes, se'n van á la classe proletaria a exercir aquella antiga máxima: en pais de cegós el tort es rey.
 —¿Y per qué deis axó?
 —Perque n'hi ha prou ab obrir els ulls pera veurerho, perque no hi ha quefe que no puji, mentres la massa es cada dia més pobre.
 —Y la massa ¿que és?
 —Una massa dócil, creyenta, bona, que sos quefes mantenen en l'ignorancia y que's dexa manejar, robar y emborrotar.
 —Y ¿per qué aquesta massa no destrueix aquells homos que l'esploten?
 —Ja se'n va desfent. Els qui varen entrar

de bona fé, se'n van sortint. Aviat allá no hi quedarán sinó els caps de colla y els pillos.

—¿Aont son els hospitals que han fundat els socialistes?
 —En lloc.
 —¿Aont son els assilos de nins ó les cases de vellets?
 —En lloc.
 —¿Aont son els patronats?
 —En lloc.
 —¿Quins rasgos d'amor a la humanitat hi ha a la historia socialista?
 —Cap.
 —¿Quants s'hi han fet rics?
 —Molts que avuy dia son fabricants, propietaris, comerciants y rendistes.
 —¿Diuen els socialistes que quan ells governarán, cambiarán les coses y la felicitat será absoluta. ¿Es cert?
 —No. La república francesa, governada per ministres, gobernadors, alcaldes, juntes y presidents, socialistes, ont el socialisme es l'ànima y l'instrument de la administració pública. Fransa, dic, es un pais podrit, desgraciat, mort, esclau del favoritisme, de la desigualtat, de la tiranía, del saqueix y de la immoralitat.
 —¿Y que més?
 —¿Encara vos sembla poc?

D. D.

Noves d'Inca

—La suscripció d'obligacions destinades a fer un nou Corté ha tenguda molt bona acullida entre bastantes persones d'aquesta ciutat, puis ja arriba a la respectable cifre de 87.400 pessetes.

Altre cosa no se poria esperar tenguent en conte que l'Ajuntament s'obliga a fer a n-el 4 per 100, interés que no donen les societats de crédito.

Els rots serán per aquells ajuntaments qu'haurán d'atendre als interesos y amortisar les accions demunt un pressupost, ja carregat de tot per atendre a n-els gastos ordinaris de la ciutat; y si hey afegeixen més recarrecs se farà insoportable pels contribuyents.

Sabem de persones adinerades qu'amb altres ocasions no los falta patriotisme, no hi han volgut cotribuirhi ni amb un céntim, valdament hi aguanyin treguent el seus capdals dels bancs aont les tenen colocats. Axò deu obeir a diferent modo de pensar respecte al corté, que no se deu allunyar de l'opinió manifestada per noltros desde'l principi de CA-NOSTRA.

—El predicador de la novena de la Puríssima que s'está celebrant a la Parroquia es el Pare Salvá del Oratori. Les materies que tracta versen sobre les prerrogatives de la Inmaculada Concepció ab sermons plens de doctrina y unció sagrada.

—¿Que no endevinen nostros lectors d'ont prenien fotografies dos inglesos? Idó digau del clapé que cubreix aquell coll de pou de la plasseta del Angel, fet aquell de les pedres dels predissos que s'hi tomaren. Es que a ve-

gades hi ha coses curioses y de mèrit y noltros no liveim sa punta.

—Les feines del camp se troben molt adelantades a causa del bon temps qu'han tengut nostros conradores. Les faves casi tothom les ha sembrades a clots, a forsa de gavilans, costum que s'ha introduida perque la esperiencia ha demostrat lo convenient qu'es a a terra aquesta casta de sembrar.

—A nit passada el Consistori d'aquesta Ciutat acordá nombrar Custos del Cementeri, a Mossen Sebastiá Llabrés, cárrec qu'havía dexat vacant Mossen Rayó.

Lo felicitam.

NOSTRO REGALO

Teniem en projecte confeccionar un almanac literari per regalar a n-els suscriptors de CA-NOSTRA a final d'any, però ens determinarem massa tart perque sortís una cosa acertada. No per això haurán perdut res nostros abonats, puis estam preparant un llibret *RECORDATORI* de la derrerera Pelegrinació mallorquina a Lourdes, degut a la ploma de l'amic colaborador, Mossen Salvador Galmés, Notari eclesiástic del Palau, qu'es un prossista de cap d'ala, lloretjat a n-els Jocs Florals d'enguany amb la Copa d'Or.

Com moltíssims de nostros suscriptors prengueren part en la Pelegrinació a Lourdes, creim que será un obsequi del seu gust, tenir estampada la resenya dels fets més notables y del entusiasme religiós d'aquells dies memorables.

CORRESPONDENCIA

Sr. D. F. R.—Aquesta setmana contra costum no hem rebuts els entreteniments, que no está bò o s'haurán perduts?

..... Tampoc hem rebuts els articles promesos, ¿que també s'haurán perduts?

M. B. J.—Rebuts els seus originals. Hey anirán.

S. de F.—Axímeteix seguirem enviantli el setmanari.

BOLLETÍ COMERCIAL

Preus que retgiren dijous passat.

		pessetes:
Bessó.	el quintá de 00'00 a	73'00
Blat novell.	la cortera de 00'00 a	19'00
Xeixa id.	id. de 00'00 a	19'00
Ordi mallorquí.	id. de 11'50 a	11'75
Ordi foraster.	id.	10'50
Sivada.	id.	08'50
Ídem forastera.	id.	07'50
Faves cuïtores.	id.	20'00
Ídem ordinaris.	id.	18'50
Ídem pel bestia.	id.	17'00
Blat de les Indies	id.	14'00
Siurons.	id. de 00'00 a	24'00
Fasols.	id.	29'00
Monjetes de confit	id.	46'00
Ídem blanques.	id.	28'00
Figues seques	el quintá de 09'00 a	11'00
Porcs grassos	s'arrova de 10'00 a	11'50
Safra	s'uns de 00'00 a	02'70
Gallines	sa tersa de 00'00 a	00'95
Ous	dotzena	01'20
Patates.	el quintá de 00'00 a	04'55
Moneacos	id. de 02'25 a	02'75

AQUEST SETMANARI SE PUBLICA AB CENURA ECLESIAS-TICA.

